

GASILEC

STROKOVNO GLASILO SLOVENSКИH
GASILCEV IN SLUŽBENO GLASILO GA-
SILSKE ZAJEDNICE DRAVSKE BANOVINE

LETO XLI

UREDIL MUSEK LJUDEVIT

35.419 VII A, a

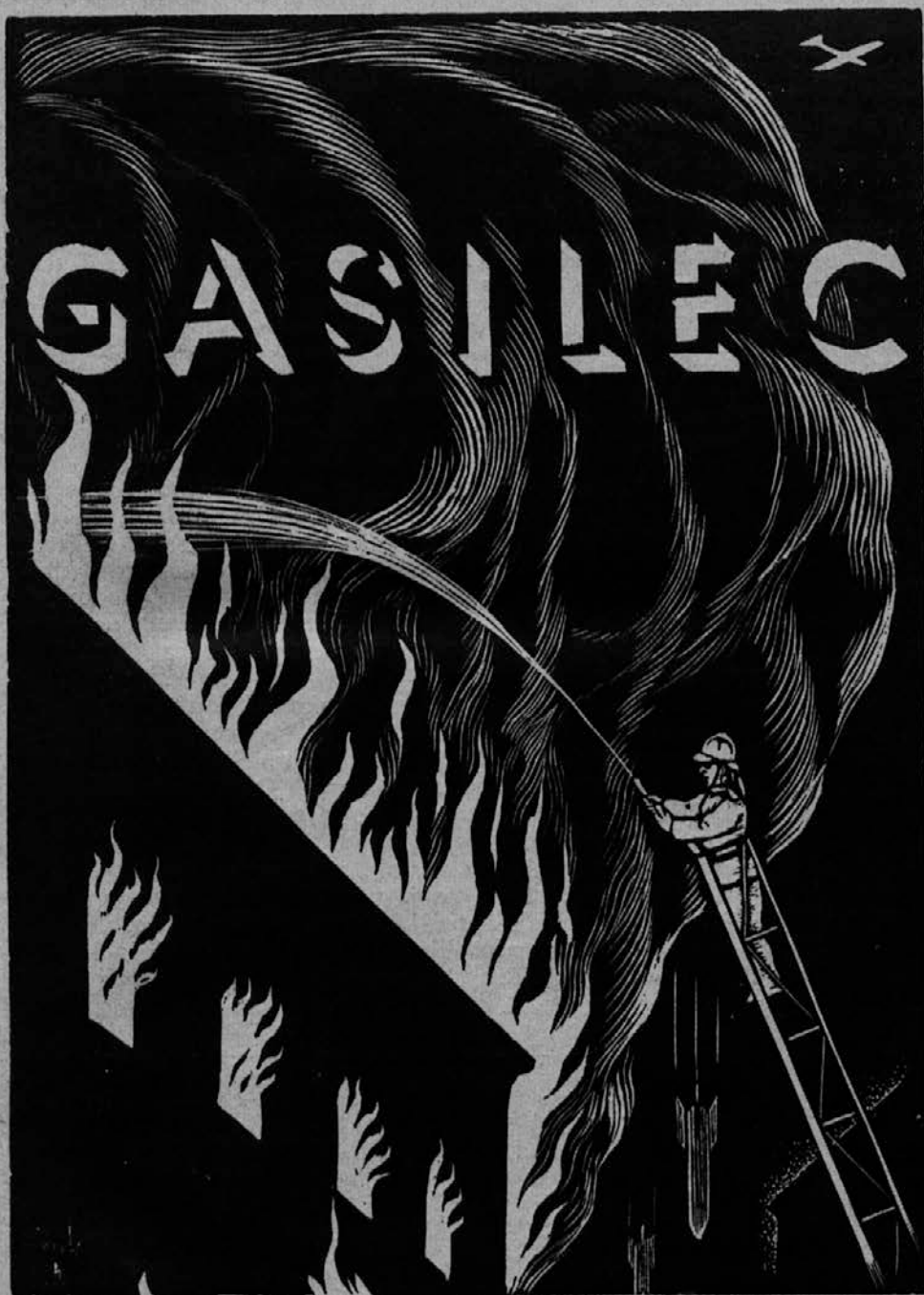
List izdaja Gasilska zajednica za Dravsko banovino v Ljubljani, za njo odgovarja Franc Kramberger, mestni uradnik v Mariboru. Urednik Ljudevit Musek, šolski upravitelj v Ptuj. Za uredništvo odgovoren Franc Kramberger, mestni uradnik v Mariboru. Vse dopise pošiljajte na naslov: Ljudevit Musek, šolski upravitelj v Ptuj. Tisk Tiskarne sv. Cirila v Mariboru, predstavnik Albin Hrovatin.

Kazalo

	Stran
Uvodna beseda	1
Vesti starešinstva gasilske zveze . . 3, 26, 52, 84, 87, 109,	137
	185, 210, 234, 257, 283
Vesti starešinstva gasilske zajednice 4, 28, 53, 112, 138, 164,	187
	211, 234, 258, 284
Stavbarstvo za gasilce . 6, 31, 61, 94, 118, 145, 177, 193,	220
	247, 271, 294
To in ono . . 6, 16, 31, 40, 46, 61, 91, 113, 118, 123,	130
	145, 173, 193, 220, 229, 239, 262, 288, 294
Kako ravnamo z motornimi brizgalnami	14
Naš vadnik 16, 40, 65, 91, 123, 151, 173, 200, 229, 239,	262
Vestnik obrambe pred napadi iz zraka . . 9, 21, 44, 77, 100,	130
	155, 180, 204, 276, 299
Prispevki zavarovalnih družb za gasilstvo	24
Kako je torej s politiko v gasilstvu	25
Zavarovanje gasilcev	35, 89
Gasilstvo na Madžarskem	36
Gasilstvo v službi obrambe pred vodo in pri drugih nesrečah . . 38,	54
Preveč — premalo	49
Masaryku za 87. rojstni dan	50
Gasilno orodje 56, 97, 113, 148, 196, 224, 251,	287
Samopomoč	69, 87, 228
Odlikovanja in pohvalna priznanja	70
J. Turku v slovo	81
Josip Turk na poslednji poti	83
Predsednik Beneš pri nas	88
Prijateljstvo	105
Občni zbor gasilske zajednice	106
Loterije, tombole in igre na srečo	117
Gasilske prireditve	122
Novo starešinstvo gasilske zveze	127
Seznam župnih starešin in podstarešin	127
Takse, spremembe predpisov	128
Predpis o nabavi orodja	129
Požar v Ptuju	143
Slovenski javnosti	143
Slovenski knez dr. A. B. Jeglič umrl	161
Poročilo starešine na skupščini	165
Sprejemajmo nove člane	185

	Stran
Odlikovanje za dolgoletno službovanje	188
Bratislava	191
Navodila notranjega ministra za podpiranje gasilstva	192
Kralju Petru II. ob rojstnem dnevu	209
Masaryk Tomaž — umrl	214
Gasilstvo, narodna organizacija	214
Kako je bilo v Zagrebu	216
Kralju Zedinitelju	233
Pozor — CO!	235
Nenavaden vzrok požara	238
Praznik ljubezni	281
Gasilska izobrazba	282
Prihodnje leto	286
Gasilstvo v Nemčiji	290

Poštnina plačana v gotovini.

XLI

I

1937

»GASILEC« izhaja vsakega 15. v mesecu in stane za člane letno Din 20.—, za čete in župe pa Din 30.—. — List izdaja Gasilska zajednica za Dravsko banovino v Ljubljani, za njo odgovarja Franc Kramberger, mestni uradnik v Mariboru. Urednik Ljudevit Musek, šolski upravitelj v Ptuj. Za uredništvo odgovoren Franc Kramberger, mestni uradnik v Mariboru. Vse dopise pošiljajte na naslov: Ljudevit Musek, šolski upravitelj v Ptuj. — Tisk Tiskarne sv. Cirila v Mariboru, predstavnik Albin Hrovatin.

Vsebina: Uvodna beseda k XLI. letniku (str. 1) — Službene vesti: Vesti starešinstva gasilske zveze (str. 3) — Vesti starešinstva gasilske zajednice (str. 4) — Stavbarstvo (str. 6) — To in ono (str. 6, 16—20) — Bojni strupi (str. 9) — Kako ravnamo z motornimi brizgalnami po zimi (str. 14) — Naš vadnik (str. 16) — Vestnik obrambe pred napadi iz zraka: Uvodna beseda (str. 21) — Splošno o organizaciji obrambe pred napadi iz zraka (str. 21) — Aktivnost drugod (str. 22) — Kratek pregled dela banovinskega odbora v minulem letu (str. 23) — Prispevki zavarovalnih družb za gasilstvo (str. 24)

Dopisi

Žrtve požrtvovalnosti. Kakor je bilo javljeno že po dnevnih časopisih, je na prvi pravoslavni božični dan izbruhnil v Beogradu velik požar, ki je uničil tvornico pohištva »Velika Srbija« v Oblakovi ulici. Povzročena škoda je ogromna. Pri gašenju požara je bilo poškodovanih 10 gasilcev, izmed katerih je eden pred nekaj dnevi preminul, dočim za dva še vedno ni gotovo ali bosta ostala živa. Umrlega gasilca Milka Veljkovića so 9. januarja slovesno pokopali.

Gorje pri Bledu. 1. decembra 1936 smo pokopali soustanovitelja in prvega načelnika naše gasilske čete Jana Vinkota, posestnika in gostilničarja. Pokojni Jan je po požaru 1894. leta, ki je uničil 14 kmetij, začel akcijo za ustanovitev gasilskega društva v Gorjah. Na občnem zboru je bil izvoljen za načelnika gasilskega društva, ki mu je ostal do svojega odhoda duša in zvest delavec. Ko se je znova vrnil domov, se sicer ni aktivno več udeleževal v gasilskih vrstah, toda gasilstvu je ostal še vedno zelo naklonjen. Zelo živahno se je udeleževal tudi na izobraževalnem polju. Kako je bil pokojnik priljubljen, je pokazal pogreb, ki se ga je udeležilo nešteto ljudi in gasilski četi iz Gorij z godbo in iz Podhoma, kakor tudi izobraževalno društvo iz Gorij, ki mu je bil tudi pokojnik vnet sodelavec.

Listnica uredništva in uprave: Članek: »Gasilstvo v službi pred vodo in drugih nesrečah« se bo nadaljeval in končal v prihodnji številki.

Vse čete ali dopisnike raznih listov prosimo, da predno poročate dnevniemu časopisu o raznih požarih in drugih elementarnih nesrečah pošljete to poročilo našemu listu. Nadalje prosimo, da nam poročate kako ste zadovoljni z novo ureditvijo in vsebino »Gasilca«. Sporočite nam tudi svoje želje. Strokovne članke, ki bodo pisani po priznanih strokovnjakih nameravamo ponatisniti.

Prihodnji številki, ki bo izšla 15. februarja bodo priložene položnice ter prosimo, da nam poravnate naročnino, kajti le pri rednem plačevanju bo »Gasilec« lahko ustregel Vašim željam. Prečitajte službene vesti zajednice ter nabirajte naročnike in inserente. Prijavite tudi takoj vsako spremembo naslova.

Uvodna beseda k XLI. letniku

Živimo v razgibani, življenja in presenečenj polni dobi, ko posegajo v človeško življenje najrazličnejši elementi, med katerimi naravne nesreče niso najmanjše. Ljudje, pokreti, misli, dejanja in najrazličnejše skupnosti prihajajo in odhajajo; mnogo vseh teh morda brez vsakega vpliva in posledic, drugi pa izpreminjajo življenje človeštva, mu dajejo nove smernice in mu kažejo nova pota. Vse se vrsti z veliko naglico, v kateri posameznik ne pomeni skoraj ničesar. Svet stremi po skupnosti, organiziranosti! V to so ga prisilile najrazličnejše prilike, ki jih je toliko, da bi jih človek težko naštel.

Znanost, tehnika, umetnost, prosveta in vsi nešteti faktorji današnjega življenja hočejo doprinesiti čimvečji delež k razvoju in izboljšanju razmer. Zdi se, da služi vse človeku, življenju in da se današnja družba skoraj nima več časa zmeniti za posameznike, ki jih je prav to vedno bolj in bolj se razvijajoče življenje udarilo. Svet je prevzela borba za lastno dobro, ki žene ljudi, človeštvo, svet naprej, dalje, v neznano, da se človeku, ki vse to opazuje, zdi, da so ljudje izgubili srce, ljubezen in čut do sočloveka.

V tem diru stojimo mi gasilci, kakor neka posebnost. Na našem praporu je zapisana beseda »Ljubezen«! Čudno zveni ta besedica v današnji brezsrčni dobi! Še bolj čudno pa druga, ki jo pristavljamo tej prvi, »Blížnji«! Sem smo se postavili, kakor vitezi, ki hočemo čuvati in braniti svoje brate in sestre, vsakega iz tega velikega človeškega mravljišča, ki bo pomoči in varstva potreben! Hočemo biti vitezi ljubezni, bratstva in pomoči. Skoraj samotna plapol naša zastava, toda vkljub temu se je zbralo in se zbira pod njo veliko število vitezov; armada, ki danes mora nekaj pomeniti!

V borbi s podivjanimi naravnimi elementi, v službi ljubezni in pomoči moramo biti strnjeni okoli svojega prapora, ki nam v čudni dobi, v strašnem kaosu in neredu kaže pot; svetlo, toda težko in večkrat grenko pot. Vezati nas mora velik čut za prostovoljno prevzeto nalogo, vezati nas mora idealizem, ki vkljub razočaranjem, ki nam jih vsak dan nudi svet, ne sme nikoli ugasniti in prenehati družiti naših vrst.

Svoje vrste moramo oborožiti! Saj sličimo vojski, ki stopa v boj! Vsak dan skoraj stopajo naše vrste v nove boje, iz katerih morajo prav gotovo iziti kot zmagovalke. Kako se bomo borili, če ne bomo moderno oboroženi? — Toda mi nismo vojska, kakor so vse vojske! Mi smo vojska ljubezni in pomoči! Naše orožje niso puške, topovi in letala! Mi rabimo drugačno orožje, ki nam bo služilo pri našem delu! Rabimo modernih strojev, tehničnih iznajdb in izpopolnitev v gasilski stroki!

Svoje vrste moramo izobraževati! Seznanjati jih moramo z vsemi

pridobitvami na tehničnem polju, predvsem pa na polju gasilske tehnike, ki postaja v današnji dobi znanost in panoga za sebe!

Kako vse to? Vprašujemo se večkrat o tem! Kako vse to doseči?

Velesila današnje dobe je tisk! Dan za dnem bruhajo tiskarne tisoče, milijone knjig, časopisov in tiskanih stvari med svet, da ga seznanjajo z vsemi mogočimi problemi, iznajdbami, cilji, načrti in podobnim! Vsak pokret, vsaka misel, ki se rodi, se poslužuje danes tega najmodernejšega in najbolj uspešnega sredstva. Tisk služi vsem! Tisk je danes vez med narodi, celinami, človeštvom...

Tudi mi gasilci nismo mogli tukaj prezreti tega prevažnega faktorja. Okleniti smo se morali tiska, da z njim povežemo svoje vrste v močno in med seboj edino in složno celoto, da svoje vrste izobražujemo in jih seznanjamo z vsemi pridobitvami, ki jih danes gasilska tehnika in vse druge panoge znanosti, ki vplivajo na gasilstvo, dan za dnem dajejo svetu. Poslužiti smo se morali tiska, da svojo idejo, misel in načelo ljubezni, pomoči in bratstva ponese med široke sloje ljudi, da priklenemo vse one, ki se zbirajo v naših vrstah, čim tesneje okoli svojega gasilskega prapora.

Velika je slovenska gasilska armada! Ponosni smo lahko na njo! Opremljena je z modernimi pripravami, ki jih potrebuje v boju s pobesnelimi elementi, ki uničujejo lastnino našega bližnjega! — Svoj gasilski list imamo že štirideset let!

Ko stopamo v edeninštirideseto leto, se dobro zavedamo, da moramo s svojim gasilskim listom in tiskom nuditi našim članom in vsem ostalim troje:

- a) idejno vez,
- b) tehnično izobrazbo,
- c) vez skupnosti.

To troje stoji tudi uredništvu in upravi lista jasno pred očmi! Zavedamo se, da mora »Gasilec« postati pravi tovariš, svetovalec in učitelj vsem tovarišem gasilcem, vemo pa tudi, da mora postati glasnik velike gasilske ideje med nami Slovenci.

Zato smo sklenili naš list povečati, tako da bomo lahko z vsako številko dali tovarišem gasilcem čimveč snovi za študij in praktično delo. Naprosili smo slovenske znanstvenike, predvsem inženirje, da bodo pisali za naš slovenski gasilski list in nas seznanjali z vsemi pridobitvami, kakor tudi nas poučevali v tehničnem oziru. Tako bo naš »Gasilec« gotovo pridobil mnogo na svoji vrednosti in aktualnosti. Želimo, da bi bil »Gasilec« res sodoben, moderen in da bi odgovarjal vsem zahtevam, ki jih danes stavlja gasilstvo na svoj strokovni list. Upamo, da nam bo to mogoče doseči!

Zraven tehničnega značaja pa ne bomo pozabili na idejni značaj našega lista. Ostati mora učitelj gasilske ideologije, postati mora apostol gasilske ljubezni, bratstva in pomoči bližnjemu! Zraven vsega tega pa naj bo »Gasilec« vez skupnosti, ki ne sme med nami gasilci nikoli zamreti, temveč mora vedno bolj in bolj rasti, da bomo vedno prava gasilska družina.

Seveda je to velika in težka naloga! Nujno potrebujemo pomoči od vseh tovarišev gasilcev širom vse slovenske domovine! Trdno moramo biti sklenjeni okoli svojega glasila! Poskrbeti moramo, da bomo list

razširili v vsako gasilsko hišo, da bo »Gasilec« postal svetovalec, učitelj in prijatelj vsakemu slovenskemu gasilcu! Izvesti moramo pravo akcijo za naš gasilski tisk! Zavedati se mora namreč vsak slovenski gasilec, da bo vrednost, obseg in aktualnost »Gasilca« rasla z razširjenostjo in zanimanjem za list. — Vsi morate sodelovati pri akciji za naš gasilski tisk, kajti to je naša gasilska dolžnost!

»Gasilec« mora gasilsko idejo vredno zastopati v javnosti! Zastopal jo bo lahko le tedaj, če bodo okoli njega strnjeni vsi slovenski gasilci, če bodo za njegov uspeh in vrednost skrbeli vsi!

V uvodu sem že dejal, da smo čudna prikazen v današnjem zmaterializiranem svetu! Resnica je! Toda vkljub temu moramo nekaj pomeniti! Življenju moramo dati od naše ideologije najboljše, kar imamo, da bodo ljudje imeli nekaj smisla za svojega brata in sestro. Mnogo bomo morali storiti sami, toda veliko nalogo pa ima tudi naš strokovni list, ki ga moramo podpreti in ga povsod širiti!

Armada vitezov smo, ki se hočemo poslužiti vseh modernih sredstev, da bomo lahko vredno vršili svojo veliko nalogo in poklic! V to nam pa vsem pomagaj Bog!

Službene vesti

Vesti starešinstva gasilske zveze

Iz XLIII. seje starešinstva »Gasilske zveze« kraljevine Jugoslavije,

ki se je vršila 21. decembra 1936 v Beogradu

Vprašanje zvezine knjižnice. Sprejme se predlog, da se zvezna knjižnica preuredi in da se spisek vseh strokovnih knjig dostavi vsem zajednicam in župam. Vsak gasilec, član gasilske knjižnice, se lahko poslužuje strokovnih knjig. Kdor želi vzeti knjigo iz zvezne knjižnice, mora vplačati kavcijo 100 Din, knjigo pa mora vrniti zvezi najdalje v enem mesecu.

Vprašanje vplačila gasilskih doprinosov. Sklenjeno je, da se predlog stavi na razpolago ministrstvu za telesno vzgojo naroda, da izda Pravilnik o vršenju kontrole nad vplačili v gasilske fonde. V tem Pravilniku je treba predvideti komisijo, ki bo vršila kontrolo, ki naj bo sestavljena iz treh oseb: upravnega uradnika banske uprave, računskega uradnika banske uprave in delegata dotične gasilske zajednice. V Pravilniku je treba prav tako urediti vprašanje stroškov te komisije.

Vprašanje 10% doprinosov za župe v banovinah, kjer ni žup. Sklenjeno je, da se zaprosi ministrstvo za telesno vzgojo naroda, da se podeli ta 10% doprinos, ki je namenjen za župe, zajednicam, ki še nimajo žup, zato, da ga te zajednice po naprej izdelanem programu uporabijo za ustanavljanje in širjenje gasilstva na področju svoje banovine v smislu st. 2. § 93. zakona o organizaciji gasilstva.

Razmere v gasilski zajednici za Dravsko banovino po imenovanju nove uprave; sklepi o vloženi pritožbi in ugovorih. Po daljši razpravi o tem predmetu se sklene:

1. Po poročilu podstarešine Zveze g. Franca Snoja, po prečitaniu poročila sedanje uprave zajednice o prevzemu poslov od strani razrešenega Osrednjega odbora in na osnovi poročila Nadzornega odbora zajednice Starešinstvo Zveze ugotavlja, da sedanji starešina gasilske zajednice za Dravsko banovino g. Turk Josip iz Ljubljane se fizično ne more več posvetiti poslom zajednice in še manj, da v njej deluje, kakor to današnje razmere zahtevajo; ne toliko vsled visoke starosti, temveč bolj vsled težkega bolezenskega položaja, v katerem se nahaja. Zato se na osnovi navedenega in na podlagi § 75. zakona o organizaciji gasilstva

o d l o č a ,

da se sedanji starešina gasilske zajednice za Dravsko banovino g. Turk Josip iz Ljubljane razreši dolžnosti s tem, da takoj po prejemu tega odloka preda vse posle prvemu podstarešini zajednice g. dr. Kodretu Antonu.

2. Pritožba gg. Turka in Pristovška (št. 3734), ki sta jo vložila v imenu zajednice proti razrešenju Osrednjega odbora, se zavrača, ker nima pravne podlage, kajti gg. Turk in Pristovšek nimata legitimacije, da bi v imenu zajednice vložila pritožbo, temveč jo moreta vložiti samo osebno v svojem imenu.

3. Pritožbe razrešenih članov gg. Cererja, Bulca, Pristovška Franca, Mayerja in Koširja se bodo obravnavale na prihodnji seji Zvezne Uprave.

G. Snoj izraža svoje obžalovanje, da je do tega moralo priti, predvsem vsled g. Turka, ki ga vedno ceni in ki ima veliko zaslug za gasilstvo. Tudi ostali člani Starešinstva izrazijo svoje priznanje g. Turku za njegovo dolgoletno delo in velike zasluge za gasilstvo in se soglasno sklene:

da se g. Turka na podlagi čl. 30. Predpisa o podeljevanju priznanj in odlikovanj odlikuje z Zveznim odlikovanjem »Križem za zasluge II. stopnje« za njegovo dolgoletno in požrtvovalno delovanje na polju gasilstva in to brez plačila takse.

Naslavljanje gasilcev. Predlaga se, da se gasilci medsebojno nazivajo s »Ti« ali »Brat«, le delegate upravnih in vojnih oblasti se naziva z »Vi«.

Ker je treba vsled tega izpremeniti člen 68. Pravilnika gasilske službe, se sklene, da se o tem ponovno razpravlja na naslednji seji Starešinstva, na kateri se bo tudi izdelal predlog za izpremembo člena 68. Pravil službe.

Vesti starešinstva gasilske zajednice za Dravsko banovino

Predaja poslov starešine in blagajnika po g. Turku.

Dne 30. decembra 1936 je njegov sin g. Rajko Turk izročil v pisarni Gasilske zajednice vse posle starešine in blagajniške posle po naročilu njegovega očeta.

Z odlokom Gasilske zajednice z dne 31. decembra 1936, št. 3552, je bila razpuščena gasilska župa sreza Kranj in odrejena njena likvidacija.

Obenem se je ustanovila nova gasilska župa sreza Kranj ter nova gasilska župa sreza Škofja Loka iz razloga, ker je v Škofji Loki nastalo novo sresko načelstvo.

Razpuščena je bila z odlokom Gasilske zajednice štev. 22 z dne 4. januarja 1937 gasilska župa bivšega sreza Metlika. Gasilske čete župe so bile pridružene gasilski župi sreza Črnomelj.

Župske uprave omenjenih gasilskih žup so bile razrešene in imenovane nove.

Tudi za župo Metlika je bila odrejena likvidacija.

Z odlokom Gasilske zajednice z dne 2. januarja 1937, štev. 20, je bila razrešena župska uprava gasilske župe sreza Kamnik.

Prostovoljna gasilska četa Vič-Glince v ljubljanski okolici se sme imenovati Prostovoljna gasilska četa Ljubljana-Vič. (Odobrenje ministrstva za telesno vzgojo naroda od 20. novembra 1936, O. št. 6272.)

Vabimo vse gasilce, gasilske župe in čete, da v mesecu januarju razvijejo živahno agitacijo za »Gasilca« in pridobijo čim več naročnikov. Naročnina na »Gasilca« je za vse člane gasilce Din 20.— na leto, čete in župe pa plačujejo za svoja dva obvezna izvoda dosedanje naročnino.

Za vse gasilske edinice (župe in čete) in za vse člane razpisujemo za pridobivanje naročnikov sledeče nagrade:

za 10 novih naročnikov brezplačnega »Gasilca« za celo leto,
za 20 novih naročnikov poleg »Gasilca« še sliko kraljeviča Tomislava brez okvirja,

za 50 novih naročnikov poleg »Gasilca« še sliko kraljeviča Tomislava v okvirju.

»Gasilec« bo objavljajal tudi inserate ter so cene inseratom sledeče:

	enkratna objava	trikratna objava	šestkratna objava
cela stran	Din 350.—	Din 900.—	Din 1600.—
pol strani	Din 180.—	Din 500.—	Din 900.—
četrt strani	Din 100.—	Din 280.—	Din 500.—
Dvanajstkratna objava, cela stran, Din 3000.—, pol strani Din 1600.— in četrt strani Din 900.—.			

Inserate bodo mogli dati predvsem trgovci z gasilskimi potrebščinami in pa obrtniki, ki izvršujejo razna dela za gasilstvo.

Kdor naroči »Gasilca« ali inserat, mora poslati na upravo v Maribor, Koroška cesta 5, točen naslov naročnika, oziroma naročnikov.

Vsi naročniki imajo pravico zahtevati pri uredništvu »Gasilca« pojasnila glede gasilskih, požarno-policijskih, gradbeno-tehničnih in gradbeno-policijskih zadev za sebe ali za koga drugega, vendar dobijo odgovor le v tem primeru, če so poravnali naročnino za celo leto, oziroma plačali inserat.

Avtorska centrala nas naproša, da objavimo sledeče:

»Po naročilu generalne direkcije vljudno prosimo, da blagovolite ponovno opozoriti podrejene čete na pogodbo radi plačila avtorskih tantjem.

Ker osobito čete Mariborske oblasti nikakor ne prijavljajo svojih prireditvev, tem potom vljudno prosimo za cenjeno intervencijo.«

Nemški gasilski tisk.

»Feuerpolizei«, VII. 1936.

Večkratno zavarovanje vode za gašenje.

Glavno vprašanje za obrambo in zavarovanje pred požari v naseljih je dovoljna količina vode. To vprašanje je v večini kulturnih držav urejeno z zakonom (kot z zakonom o gasilski policiji, z zakonom o vodnem pravu, gasilskim zakonom in s predpisi o vodovodih). Razen tega pa je bilo po gasilski organizaciji urejenega mnogo kar presega zakonski minimum in to na izpopolnitvi tehničnih in organizatoričnih metod gasilstva in uvidevnosti. Zahteva se, da se vse obstoječe vodne shrambe vzdržujejo in po možnosti izpopolnjujejo, da bodo lahko zadovoljile ob priliki požara in napada iz zraka z maksimumom, ki se od njih zahteva. Kot primere navaja pisec zavarovanje dovoljne količine vode za gašenje v naseljih, kolodvorih in tovarniških okrajih.

»Feuerverbandszeitung«, 1. julija 1936.

Veliki požari na vasi.

Gašenje požarov na vaseh se zdi nepoučenemu gledalcu pa tudi mnogim gasilcem iz večjih mest otroška igra. Menijo namreč, da so vzroki velikih požarov po vaseh poleg že znanih okoliščin, še nesposobnost in neprimerna oprema podeželskega gasilstva.

Pomislimo, da so gasilstvu v mestih na razpolago najmoderneše

Stavbarstvo za gasilce

Gasilstvo se je v naši državi in posebno še v Sloveniji v zadnjih letih tako razvilo, da kmalu ne bo slovenske vasi, v kateri ne bi imeli samostojne gasilske čete. Ta hitri razvoj pa je nujno narekoval izpopolnitev predvsem v organizacijskem in tehničnem pogledu in je zato potrebno, da posvetimo ravno pri nas vso pozornost čim smotrenejši organizaciji in čim popolnejši tehnični opremljenosti in izvežbanosti posameznih gasilskih čet. Dosegli bomo to šele takrat, ko bo vsak posamezni član poučen o vsem, kar zadeva gasilca, ko bo vsak član takorekoč izšolan gasilec. Delo gasilskih čet in posameznikov bo uspešno šele takrat, ko bo združena gasilska požrtvovalnost s sposobnostjo in gasilsko izšolanostjo.

K tej vsestranski izšolanosti gasilcev spada v prvi vrsti stavbarstvo, ki se peča z zgradbami najrazličnejših vrst, to je poznavanje onih objektov, na katerih se vrši v največ slučajih vse gasilsko udejstvovanje. Treba je zato poznati zgradbe vseh vrst, njih sestavne dele, način izgradnje, poznanje materiala, ki se rabi v stavbarstvu, njegovih glavnih lastnosti in načina uporabe. Poznanje osnovnih pojmov iz stavbarstva je zato za gasilca enako važno in potrebno, kakor je potrebna njegova spretnost in izvežbanost, da more z razpoložljivimi sredstvi doseči največji in najkoristnejši učinek.

1. Gradbeni material.

Ako hočemo dobro poznati celoto, moramo v prvi vrsti poznati njene sestavne dele in snovi, iz katere so ti deli sestavljeni. Tako tudi v stavbarstvu, kjer se uporablja najrazličnejši material, ki ga moremo koristno in pravilno uporabiti šele, če dobro poznamo njegove lastnosti.

Ves gradbeni material, ki se rabi v stavbarstvu, moremo po njegovem izvoru razdeliti v dve glavni skupini:

a) naravni gradbeni material, to je oni, ki ga uporabimo takega, kakršnega dobimo v naravi brez bistvenega predelovanja; treba ga je samo primerno obdelati, da je uporaben v gradbene svrhe. Sem spada: kamen v vseh najrazličnejših vrstah, pesek, gramoz, ilovica, lapor, apnenec, sadra, škrlj, vse vrste lesa, vrstika, šota, premog itd.

b) umetni gradbeni material, to je oni, ki se ga pridobi iz naravnega gradbenega materiala s pomočjo predelavanja, to je, ali potom sušenja, prešanja, žganja, vlivanja, valjanja itd. K tej skupini prištevamo vse vrste opeke: zidno, strešno, klinker, šamotsko opeko; vse cementne izdelke: cevi, plošče, stopnice, stebre, okvirje za vrata in okna; keramične izdelke, heraklit, ksilolit itd.

Po lastnostih, ki so lastne posameznim gradbenim materialom, jih moremo razdeliti v različne vrste; za gasilce je posebno važna gorljivost, po kateri moremo ves gradbeni material razdeliti v tri skupine:

1. gorljive snovi, ki jih užgemo in gorijo pri navadnih atmosferskih razmerah same naprej;

2. težko gorljive snovi, ki jih moremo zažgati s pomočjo toplote in ognja, ne gorijo pa pri navadnih atmosferskih razmerah same, temveč zglenijo;

3. negorljive snovi, ki jih radi njihovih naravnih lastnosti ne moremo zažgati.

Pri uporabi gorljivih snovi v gradbene svrhe, smo često prisiljeni narediti jih negorljive ali pa vsaj zmanjšati gorljivost, kar dosežemo na umešten način z različno obdelavo ali z dodajanjem raznih snovi. Posebno važno je to pri lesu, ki se zlasti v naših krajih uporablja v največji meri v stavbne svrhe. Gorljivost lesa zmanjšamo na sledeče načine: znano je, da se ogenj težje prime gladkih snovi kakor hrapavih, zato je tudi les, ki je gladko obdelan, težje vnetljiv kakor pa robato obdelan, ravno tako je dobro ostre robove zaokrožiti; zanesljivo sredstvo zoper ogenj je azbestna lepenka, s katero obdelamo les v debelini 8 mm, isti uspeh dosežemo z ometom ali s pločevinastim obojem; manj učinkoviti so najrazličnejši namazi kakor vodno steklo, ki pa ni obstojno, temveč se drži le nekaj časa in učinkuje škodljivo na lesna vlakna, nadalje žgano apno s klor-kalcijevo raztopino, nasičena raztopina žvepla in fosforne kislega amonijaka, dobro je tudi posušen les napojiti z apnenim mlekom in prepojit z žvepleno kislino pod znatnim pritiskom; v najnovejšem času se z uspehom uporablja umeten preparat takozvana Engro-zemlja, to je gostotekoča sivo-zelena snov, s katero se dvakrat namaže les v debelini 1 mm. Poizkusi so dognali,

priprave za gašenje požarov, najmodernejši alarmni signali in najmodernejša prevozna sredstva. Gasilski vodje na deželi se čudijo, s kako rafiniranimi pripomočki si pomaga mestno gasilstvo, da skrajšajo dobo med alarmom in prihodom na kraj požara, če še dodamo k temu neizčrpno količino vode in uporabo vseh mogočih sredstev za uspešno gašenje, lahko pridemo do zaključka, da nimamo in navzlic slajni organizaciji naletimo na velike težave. V prvi je uspeh zagotovljen.

Na deželi vsega tega vrsti so nepismerno nevarni za požar objekti na vaseh predvsem v poletnem času; nedovoljna količina vode; primitivne gasilske priprave, dragih in modernih si podeželsko gasilstvo iz svojih sredstev ne more nabaviti; delo prostovoljnih gasilcev na svojih poljih; veter; pomanjkanje vode; oddaljenost vasi do vasi ob potrebi pomoči s strani sosednjih gasilskih čet itd. Pomanjkanje vseh teh važnih predpogojev je katastrofalno lahko že pri majhnih požarih, kaj šele pri velikih.

Primer praktičnega gašenja požara.

Večkrat nastane požar zaradi kratkega stika, to je zaradi nepazljivosti in slabe električne struje. Pri neki kontroli voda električne razsvetljave so našli velike pogoške in skrajno slabo napeljavo električne struje, kakor tudi pogoške zoper pravila električnih instalaterjev. Instalater, ki je delal ta vod, je bil pozvan, da te pogoške popravi, ker predstavljajo veliko po-

žarno nevarnost. Temu pozivu se ni odzval. Na podlagi tega ga je kontrolna komisija tožila. Sodišče je na podlagi dokazov in faktičnega stanja takoj zabranilo nadaljnje delo instalaterju in mu odvzelo mojstrsko izpričevalo zaradi nestrokovnega dela in prestopka obstoječih predpisov za instalaterje.

Motorne brizgalne z zračnim hlajenjem.

V zadnjem času se pojavljajo vedno bolj motorne brizgalne pri katerih hladi stroj zrak s pomočjo posebnega ventilatorja, ki je stalno oklopljen in ga žene stroj sam. Potemtakem se tudi hlajenje avtomatično regulira. Čim hitreje teče stroj, tem bolj se hladi, ker se tudi ventilator hitreje okreta. Sicer ti stroji še niso popolnoma preizkušeni, pač pa so se do sedaj tudi pri nas dobro obnesli.

Prednosti teh strojev bi bile:

1. Strojniku ni treba paziti na hlajenje kot je to potrebno pri strojih z vodnim hlajenjem ter je zato njegovo delo enostavnejše.

2. Pri podeželskih četah, ki nimajo izvežbanih strojnikov se večkrat dogaja, da pozabijo pozimi izprazniti vodo in se zaradi tega stroj pokvari (led ga razžene), kar je pri strojih z zračnim hlajenjem izključeno.

3. Pozimi ni treba pri alarmu vode šole nali-vati v hladilnik, ker je ne rabimo. Stroj lahko spravimo v tek takoj in ker med vožnjo lahko teče z nizkimi okreti se tako ugreje, da ga po prihodu na požarišče brez škode lahko takoj spravimo v polni tek.

Inž. D.

da vzdrži tako prepariran les temperaturo do 1000° C, ne da bi se užgal. V splošnem pa so vsa ta sredstva le zaščitna sredstva, ki preprečujejo večjo gorljivost lesa, ne naredijo ga pa negorljivega.

Po načinu uporabe gradbenega materiala moremo istega razdeliti v tri skupine:

a) glavni gradbeni material, ki služi v prvi vrsti za nosilne konstrukcije. Sem spadajo vse vrste naravnega in umetnega kamna, les in kovine, v prvi vrsti železo;

b) vezilni gradbeni material, ki služi za vezavo posameznih delov glavnega gradbenega materiala, to so razne vrste malte, asfalta, kota in dr.;

c) pomožni gradbeni material, ki ga uporabljamo predvsem pri notranji izgraditvi, to je predvsem: steklo, razni namazi, tesnilni in obložni material.

Izmed vsega gradbenega materiala je danes gotovo najvažnejši beton. Uporabnost betona je tolika, da si danes skoro ne moremo več misliti stavbe, pri kateri ne bi uporabljali betona. Priznati moramo, da je v veliki meri ravno uporabnost betona, pravzaprav železobetona, dvignila stavbarstvo do te višine, na kateri se danes nahaja. Železobeton je namreč kombinacija železa in betona, izvršena na ta način, da izrabimo vse prednosti enega in drugega materiala. V vsaki železobetonski konstrukciji je uporabljen beton kot ona snov, ki prevzame vse notranje tlačne napetosti, ki jih tanke železne palice radi svoje šibkosti ne morejo prevzeti, nasprotno pa prevzame železo vse natezne napetosti v konstrukciji, za kar zopet beton sam ni sposoben. Na ta način je idealno rešena nosilnost vsake železobetonske konstrukcije. Beton je umetna sestavina iz cementa, peska, gramoza in vode. Cement ima to lastnost, da veže vodo in iz prvotne mehke, plastične snovi, postane v teku enega meseca trd kamen. Mešanica teh sestavnih snovi mora biti v pravem razmerju, kar zavisi od vrste zgradbe. Danes se večinoma uporablja Portland cement, navadni in visokovredni. Vse ostale snovi morajo biti popolnoma čiste, predvsem ne sme biti med peskom in gramozom primešana zemlja. To so le grobi obrisi, kajti o železobetonu in njegovi uporabi v stavbarstvu se je predvsem v zadnjih 30 letih razvila cela znanost.

(Dalje sledi)

Predavanje z oficirskega tečaja v Beogradu:

Bojni strupi

(Konec)

4. **Zaščita pred bakteriološkim orožjem (kužnimi klicami).** Čeprav si strokovnjaki niso še edini v možnosti uporabe tega strašnega orožja, je vendar neobhodno potrebno, da vse pripravimo za obrambo pred tem strašnim orožjem, ker bo uporabljeno gotovo za napad prebivalstva v zaledju bolj verjetno, kakor pa kot napadalno sredstvo napram četam, kar bi bilo nevarno radi lastnih čet, posebno v slučaju napadov.

Bakteriološko orožje je pa tem hujše, kjer je pripravljanje in metanje na gotove cilje zelo lahko. To orožje se lahko uporabi v velikih količinah in se odvrže na določenem cilju.

Zaščita se v glavnem izvrši:

s pomočjo dobrih higienskih razmer v deželi, z organiziranjem higijenske službe in s pomočjo higienske izobrazbe prebivalstva.

Priporoča se, da se v slučaju vojne uporablja le prekuhana voda za pitje in da se iz previdnosti imunizirajo s potrebnimi serumi ljudje in živali.

5. **Zaščita pred strojnicami in letalskimi topovi** obstoja v pravočasnem odhodu v zatočišča ali umik na hodnike, ki imajo močne zidove. Če pa bi nas napad dohitel na prostem, je treba takoj leči na zemljo ali v kak jarek ob cesti in ostati nepremičen, dokler napad ne mine.

6. **Zaščita pred sovražnimi oboroženimi oddelki**, ki jih bodo prenašali avijoni, da bi rušili važne objekte, obstoji v tem, da te oddelke pravočasno odkrijemo in jih uničimo (orožništvo bi imelo to nalogo); in da se takšna mesta in objekti (skladišča, tovarne, mostovi itd.) branijo s pojačanimi stražami, ki so opremljene s potrebnim orožjem (strojnimi, strojnimi puškami itd.).

Ostali pasivni obrambni ukrepi.

Poleg navedenih obrambnih ukrepov za zaščito pred vžigalnimi, eksplozivnimi in strupenimi bombami, bakterijami, strojnicami in topovi — in nasprotnikovimi oboroženimi oddelki — si bomo ogledali tudi druge ukrepe pasivne obrambe, ki jih je treba izvesti, da bo število človeških žrtev in materialna škoda v primeru sovražnega napada iz zraka čim manjša.

Evakuacija prebivalstva. Eden najvažnejših ukrepov pasivne obrambe je urejen razpored ljudi, živali in drugih važnih stvari v velikih mestih in industrijskih centrih, ki bi jih sovražnik v primeru zračnega napada napadel.

Ako je naseljenost zelo gosta, bo imel napadalec gotovo nekaj uspeha, kajti že ena sama bomba, ki bo padla na cilj, bo povzročila škodo.

Nevarnost zračnega napada zahteva, da je na velikem prostoru čim manj ljudi. V bodoče je pa treba voditi račune o obrambi pred zračnimi napadi. Zato bi naj stanovanjska poslopja ne bila druga poleg drugega, kakor je to bila doslej navada po mestih, temveč naj bodo čimbolj oddaljena drugo od drugega, da bo učinek vžigalnih, eksplozivnih in strupenih bomb čim manjši, da bo število žrtev najmanjše, majhne pa tudi materialne izgube.

Prebivalstvo velikih mest, ki ne sodeluje pri obrambi (otroci, žene, starci, bolniki in nesposobni ljudje), je treba izseliti in jih naseliti po bližnjih vaseh in brezpomembnih krajih, da se tako preprečijo nepotrebne žrtve in panika. Evakuacija pa se mora izvršiti že prej, preden obstoja nevarnost, kajti če bi se izvršila, ko bi nevarnost že obstajala ali pa pod vtisom dogodkov samih, bi bila izvedena v največji paniki in neredu.

Na ta način razseljeno prebivalstvo bo po vaseh bolj varno brez zatočišč, kakor če bi ostalo v velikih mestih in se poslužilo najboljših zatočišč, pa bi bilo zato gosto naseljeno.

Tiste, ki prebivajo po nižinah, je treba takoj izseliti na periferijo mesta ali pa izven nje na višje ležeče predele. Tudi ono prebivalstvo, ki bi se samo ne moglo izseliti, je treba nasilno takoj izseliti v bližnje okolne kraje in predele.

Del prebivalstva, t. j. aktivno prebivalstvo, bo moral ostati na delu po tovarnah, delavnicah, državnih ustanovah, ki delajo za vojsko. Ta del prebivalstva se bo pa moral braniti pred učinki vžigalnih, eksplozivnih in strupenih bomb po varnih in sigurnih zatočiščih in bo moral biti opremljen z maskami in potrebnim.

Računati je pa treba tudi s transportom živine in živilskih potrebščin, ki bodo neobhodno potrebne vojski in prebivalstvu. Tudi tu mora vladati načelo decentralizacije, t. j. transport mora biti tako izveden, da bodo izgube v primeru sovražnega zračnega napada čim manjše.

Prebivalstvo, ki se nahaja v bližini velikih tovarn ali industrijskih centrov, se naj na znak nevarnosti skrije po bližnjih poljih (pogozdenih višinah), da se medtem osebje, ki je pri delu, zateče v zatočišča ali pa ostane na mestu in se opremi z maskami in potrebnim.

Maskiranje se uporablja v svrhu desorientiranosti sovražnih letal in obstoja v tem, da se kakšen objekt popolnoma skrije ali pa izpremeni, da se ne razlikuje od svoje okolice. Za maskiranje služijo: pogozdovanje, barvanje, dajanje posebnih oblik predmetom (umetna megla, dim), prekinitev električnega toka itd.

Ta ukrep je uspešen le tedaj, če je zelo dobro izveden, slabo markiranje je lahko vse preje kakor koristno. Takšni ukrepi se morajo izvesti le s pomočjo letalstva v svrhu kontrole rezultatov.

IV.

Organizacija različnih služb v svrho obrambe pred napadom iz zraka.

V posameznih krajih, kjer obstoja verjetnost zračnega napada, bo potrebno organizirati posamezne oddelke, ki bodo vršili različne službe. V ta namen se po večjih mestih organizirajo mestni odbori kot svetovalni organ upravnih oblasti, ki so dolžne, da skrbijo za pravočasno preskrbo obrambe pred zračnim napadom.

Patriotična mladina, ki ljubi domovino in narod, mora v prvi vrsti nuditi mestnemu odboru za obrambo pred zračnim napadom svoje moči za potrebne oddelke, ki bodo vršili potrebne službe.

1. Služba opazovanja in javljanja nevarnosti. Važna naloga pasivne obrambe je preprečenje nenadnega napada sovražnih letal in da v čim krajšem času dostavi sporočilo o napadu in pravcu avionskega leta, da

se pravočasno izvršijo vsi ukrepi za obrambo in da se napad pričakuje s popolno gotovostjo in sigurnostjo.

Značaj te službe je zelo težek, kajti računati je treba, da letala razpolagajo z veliko brzino in se lahko premikajo v vseh smereh in jim je tako mogoče do cilja v kratkem času in iznenaditi tako prebivalstvo.

V ta namen se postavljajo straže (izvidniške stanice), ki imajo nalogo, da opazujejo let sovražnih letal. Postavljajo se na takšnih mestih in točkah, koder je prihod sovražnih letal verjeten v razdalji 3—10 km v dveh ali več redih, druga za drugo, da lahko opazujejo ves prostor in da ne more nobeno letalo preleteti ozemlja neopaženo. Straže morajo biti opremljene z daljnogledi, aparati za prisluškovanje in vsled uspešnega nočnega opazovanja z močnimi reflektorji.

Izvidniške stanice morajo biti na vzvišenih točkah, odkoder je velika preglednost, a od mesta smejo biti oddaljene kvečjemu 3—4 km.

Moštvo izvidniških stanic mora biti izvežbano v spoznavanju letal sosednih držav po konturah. Spoznavanje in opazovanje se mora vršiti podnevi in ponoči.

Izvidniške stanice so med seboj povezane s telefonom, a vse so v zvezi s telefonsko centralo, ki zbira vsa poročila in se nahaja v mestu samem ali pa najbližji okolici mesta. Ta centrala se imenuje center za obvestila.

Center za obvestila mora biti v zvezi z vsemi onimi mesti, ki jih je treba takoj obvestiti o bližanju sovražnih avionov (stanica za objavljajanje, policija, gasilska četa, glavna stanica za reševanje, vse važnejše tovarne in ustanove itd.). Ta stanica daje obvestila istočasno s telefoniranjem vsem zainteresiranim.

Vsaka točka, odnosno ustanova (tovarna, železniška stanica itd.) mora imeti svojo stanico za objavljajanje nevarnosti, ki mora biti v zvezi s centrom za obvestila, odnosno z izvidniško stanico, ki ji bo dala sporočilo prihoda sovražnih letal.

Za poročanje nevarnosti služijo: telegraf, telefon, razna zvočna in optična sredstva.

Nevarnost se javi s piskanjem siren. Ta znak se pa mora dati pravočasno, da se ljudje lahko pravočasno zatečejo v zatočišča.

2. Organizacija različnih oddelkov (za raziskovanje strupov, za reševanje in za desintoksikacijo).

a) Oddelki za raziskovanje vojnih strupov. Naloga teh oddelkov je, da med sovražnim napadom samim takoj obidejo svoje oddelke in predele ter po možnosti ugotove, ali je sovražnik uporabil strupe in katere vrste strupov in da o tem takoj obvestijo stanico za objavljajanje nevarnosti, ki bo obvestila takoj prebivalstvo o potrebi varnostnih ukrepov.

Ti oddelki se formirajo iz kemikov, zdravnikov, lekarnarjev itd. Moštvo teh oddelkov mora biti opremljeno z maskami, izolacijskimi aparati, kompletno zaščitno obleko itd.; razen tega morajo biti opremljeni z vsem potrebnim strokovnim orodjem in pripravami za izvrševanje dane naloge (detektorji, reaktorji, reaktivni papir itd.).

b) Oddelki za reševanje ranjencev in s strupi poškodovanih oseb, prva pomoč. Osebe, ki so bile poškodovane od vžigalnih, eksplozivnih ali strupenih bomb, je treba takoj

prenesti iz mesta, kjer se je nesreča pripetila; treba jim je nuditi prvo pomoč že na licu mesta ali jih pa prenesti takoj v najbližjo ambulanco ali bolnico.

Ta posel opravljajo oddelki, ki so formirani izključno le iz šolske mladine. Moštvo teh skupin je treba seznaniti s prvo pomočjo, ki jo je treba nuditi ponesrečencem. Za to naj služijo tečaji v dobi miru.

Oddelki morajo biti opremljeni z maskami, rezervnimi maskami, izolacijskimi aparati (1—2 za vsako patruljo), zaščitno obleko pred tekočimi plini, materialom in zdravili za izkazovanje prve pomoči, nosili, posodami za vodo, aparati za kisik in ostalim potrebnim materialom.

Tem oddelkom bodo lahko sijajno služila specialna dvokolesa ali pa sanitetni avtomobili, ki so pripravljeni tudi za prvo pomoč ponesrečencem in ki služijo kakor neke vrste ambulance.

Paziti je pa treba, da se po možnosti ne prenašajo ali prevažajo na istih nosilih, odnosno avtomobilih ponesrečenci, ki so zastrupljeni n. pr. z dušljivci ali pa s koževeci.

V večjih mestih mora imeti vsaka četrt svojo stanico, a zraven teh mora obstojati tudi glavna centralna stanica, ki skrbi za prevoz ponesrečencev in za preskrbo stanic po četrtih z zdravili, ovoji in moštvom.

Bolnice morajo biti postavljene izven mest, da so tako čim manj izpostavljene napadom sovražnika iz zraka.

c) Oddelki za čiščenje zastrupljenih prostorov. Naloga teh oddelkov je, da takoj po sovražnem zračnem napadu obidejo svoja okolja, ugotovijo zastrupljene prostore in točke in jih takoj začno razkuževati in čistiti.

Moštvo teh oddelkov mora biti dobro izvežbano v spoznavanju strupov in čiščenju prostorov in zastrupljenih točk, kakor tudi raznih predmetov, ki so na nje vplivali bojni strupi. To se doseže na posebnih tečajih s praktičnimi vajami.

Moštvo teh oddelkov mora biti zaščiteno z maskami, aparati s kisikom in kompletno zaščitno obleko.

Zraven tega morajo ti oddelki imeti dovolj klorovega apna, priprav za razsipavanje klorovega apna, lopat, krampov, metel itd.

V te namene se lahko izkoristi šolska mladina in člani športnih in drugih mladinskih društev.

č) Gasilska služba. Napad z vžigalnimi bombami in zmesmi predstavlja največjo nevarnost sovražnega zračnega napada za zaledje, predvsem pa za naselja in druge objekte, kjer je dosti zgradb iz gorljivega materiala.

Računati je treba s tem, da bo sovražnik napadal predvsem z najjačimi sredstvi velika mesta in druge važne objekte, kamor bo koncentriral vsa učinkovita in tehnično dobra napadalna sredstva, da povzroči zraven vsega čim večjo škodo tudi s požarom.

Zato ima gasilska služba, ki ji je naloga preprečiti in zatirati požare, veliko in važno nalogo in je ogromnega pomena za vse večje naselbine in važnejše objekte, ki so bolj izpostavljeni požarni nevarnosti.

V svrhu uspešne borbe proti požarni nevarnosti so neobhodno potrebni neki predhodni ukrepi, ki jih je treba upoštevati že pri gradnji in urejanju raznih objektov. Razen tega je potrebno dovoljno število gasilskih oddelkov, ki so dovolj dobro izvežbani in organizirani, oprem-

ljeni z vso potrebno opremo in sploh popolnoma pripravljeni za vršenje svoje naloge. In končno so seveda potrebne še dovolj velike rezerve vode in drugega materiala, ki služi za zmanjševanje nevarnosti.

Moštvo gasilskih oddelkov je treba opremiti z maskami, izolacijskimi aparati (s kisikom) in specialno zaščitno obleko proti kožavcem.

Uvesti je treba enakost v uporabi priprav in sredstev proti požaru, da se tako lahko priprave iz manj ogroženih krajev uporabijo tam, kjer bi bila potreba večja, kar prihaja predvsem v poštev v velikih mestih. V večjih mestih, ki bodo gotovo prvi cilj sovražnega zračnega napada, kjer še ni gasilskih čet, se morajo takoj formirati in opremiti s potrebnimi pripravami in sredstvi za gašenje požarov. V to svrho je treba prostovoljnih gasilskih čet, ki so sestavljene iz mladine in še za delo zmožnih ljudi, ki so pa že vojni neobvezanci, ki jih je treba izvežbati v gašenju požara in polagoma opremiti z vsemi potrebnimi sredstvi za gašenje (motorne in ročne brizgalne, kemični preparati za gašenje požarov, rezervoarji za vodo itd.).

d) Tehnična služba bo imela po sovražnem zračnem napadu nalogo, da čimprej popravi pokvarjene in uničene električne, plinske, vodovodne instalacije, telegrafske in telefonske linije itd., da se tako upostavi zopet normalen promet v velikih mestih. Treba bo zato tudi odstranjevati ruševine in hitro popraviti proge in ulice.

Tehnični oddelki se formirajo iz strokovnega in pomožnega osebja. Oddelke je treba opremiti s potrebno opremo za delo in avtomobili radi hitrega prevoza ljudi na mesto nesreče. Takšne oddelke je treba urediti povsod tam, kjer bo ta služba potrebna.

e) Policijska služba. Ta služba ima mnogo večji značaj pri napadih iz zraka, kakor v normalnih razmerah. Njeni organi morajo zraven vzdrževanja reda v takšnih primerih prevzeti tudi druge, nove naloge in morajo prilagoditi svojo službo prilikam, ki se razvijajo kot posledica napada.

Zraven čuvanja zapuščenih hiš in lastnine ljudi, ki so se morali izseliti, je njena naloga, da poskrbi, da je na ulicah ustavljen ves promet, s čimer je dan znak za nevarnost, ki obvešča o prihodu sovražnih letal; dalje mora skrbeti, da se vse osebe pravočasno zatečejo v zatočišča, da se umaknejo vsa privatna prometna sredstva z ulic, da bi ne ovirala dela posameznih oddelkov (sanitetnega, gasilskega itd.), da uspešno vse luči, da vzdržuje red in preprečuje paniko, na kratko, da vodi izvršitev vseh izdanih ukazov v svrhu zaščite pred sovražnim zračnim napadom.

— — —

Obramba se opravičuje sama po sebi, kot odgovor na napad. Cilj in namen sovražnega zračnega napada je, da s povečanjem žrtev, vznemirjenjem in uničevanjem sredstev in materiala ovira delo, izziva nered in ubija vero v možnost odpora in da s tem prebivalstvo skuša prisiliti na čim hitrejšo kapitulacijo.

Namen obrambe je pa vsled tega, da se preprečijo velike žrtve, da se ohranijo sredstva in material in da se vzdrži moralni in materialni odpor.

Iz tega se razložno spoznava velika važnost obrambe in še večja dolžnost in odgovornost vseh organov, ki so pozvani, da skrbijo za obrambo.

Označeni namen se pa dá doseči z zaščito posameznih mest in objektov, ki bodo verjetno napadeni. Pri tem se stavljajo obče naloge:

da se vrši v redu opravljanje važnih upravnih funkcij, kakor tudi opravljanje neobhodno potrebnih javnih služb;

da se varuje prebivalstvo pred večjimi žrtvami;

da se očuvajo važni objekti, ki služijo vojski, prebivalstvu in javnim službam;

da se očuvajo sredstva in material za preskrbovanje vojske, kakor tudi za prehrano in vzdrževanje prebivalstva.

Iz tega pa seveda izhajajo mnoge posebne naloge pri obrambi posameznih mest in objektov, ki jih je treba urediti v sporazumu in upoštevanju krajevnih prilik.

Kako ravnamo z motornimi brizgalnimi pozimi

(Iz Feuerwehr Verbands-Zeitung od dež. pož. ravnatelja Dr. Meyer-Weimar, predstavil ing. Dolenc.)

1. Motorne brizgalne shranjujemo najboljše v prostorih, v katerih ne pade temperatura pod 10°, v skrajnem slučaju pa vsaj ne pod 7°. Okna in vrata naj se dobro zapirajo, zato je najboljše okna prekriti ali pa vstaviti z blagom ovite lesene okvirje.

2. Če nam ni mogoče v prostoru kuriti ali na drug način držati temperature nad 0°, moramo izpustiti vodo iz hladilnika. Nato je priporočljivo spustiti motor (z nizkimi okreti) za kratek čas v tek, da izparijo zadnji ostanki vode v hladilniku. Prenosne motorne brizgalne je dobro med tekom motorja malo stresati, odnosno dvigniti enkrat na eni, enkrat na drugi strani. Lahko se pa tudi prepričamo, da smo vodo popolnoma izpraznili, če odpremo odtočno pipo. Preiskati pa moramo, če ni morda ta pipa zamašena ali že zmrznjena.

3. V mrzlem vremenu in v splošnem vedno, kadar je motor dalje časa stal, mora stroj v začetku teči počasi, da se popolnoma ogreje in se tudi olje lažje pretaka. Poslednje ne pride toliko v poštev za dvotaktne motorje malih brizgaln, vendar naj tudi pri teh, zlasti v zimskem času, ne spustimo takoj motorja v polni tek (visoke okrete).

4. V hladilnike štiritaktnih strojev, ki stojijo v mrzlem prostoru, vlijemo toplo vodo. Nevarno pa je napolniti hladilnik takoj z vrelo vodo; najprej vzamemo mlačno vodo in šele pozneje dolijemo vročo.

5. Tudi pri vožnji z avtomobilom ne smemo stroja takoj spustiti v polni tek. Če moramo takoj po izvozu prevoziti večji klanec, mora motor na vsak način in tudi v primeru alarma teči nekaj časa, da se ogreje.

6. Stroje je treba v poletnih mesecih vsaj dvakrat na mesec, v zimskem času v zakurjenih prostorih pa vsake tri do osem dni (čim topleje je v orodjarni, tem večji je lahko ta presledek) spraviti v tek in pustiti počasi teči, da se motor ugrije. Za stroje, ki stoje v hladnem prostoru, je nevarno, če se pri pravilnem stavljanju v tek ne ogrejejo dovolj s toplo vodo in če vode ne izpraznimo popolnoma iz hladilnika. Če hočemo potem od časa do časa stroj pognati, moramo to izvršiti zelo skrbno, ker se sicer prehitro obrabi, zlasti pa valji. Motor nima potem več prave moči.

Pri alarmu moramo motor na vsak način počasi ogreti; par minut mora gasilski voz pač čakati. To je ravno nedostatek nezakurjenih orodjarn, ki ga časovno nekoliko odpravimo, če stanuje šofer v istem posloplju. Nikoli pa ne bodo mogli takšni stroji toliko časa in s takšno gotovostjo obratovati kot oni, ki jih shranjujemo v zakurjenih prostorih.

7. Mnoge napake v obratovanju strojev pa izvirajo iz tega, ker ne menjavamo redno olja. Gasilske čete morajo poizvedeti od tovarne ali zastopnika, kakšne vrste olja dotičnemu stroju najbolj odgovarjajo in kdaj morajo uporabljati zimsko, odnosno letno olje. Uporabljati moramo pa vedno isto vrsto olja, ker se nekatera olja pomešana ne skladatajo in se strdijo (skrknejo). Olje v motornih brizgalnah moramo vsaj polletno, in sicer v začetku poletja in zime popolnoma obnoviti. Posebno priporočljivo je, da to izvršimo po daljšem obratovanju motorja, ker ravno stroji motornih brizgaln trpijo več in jih moramo tudi hitreje spraviti na najvišjo delazmožnost kot je pa to običajno pri navadnih avtomobilskih strojih.

8. Dalje moramo posebno paziti na mazanje vseh zglobov in peres, ker bi se sicer ti deli zaradi vožnje po večinoma slabih cestah prehitro obrabili.

9. Večkrat tudi pozabimo pravočasno doliti olje. Količina olja je za vsak stroj posebej predpisana (glej oljekaz!).

10. Pri strojih, ki nimajo mazanja s pritiskom, moramo paziti, da stojijo pri obratovanju kolikor mogoče vodoravno. Tudi olje mora stati do potrebne višine. V tem primeru se moramo še posebno ozirati na to, da stroj predvsem v začetku počasi teče in ne dela preveč okretov. Zlasti nevarno je tudi, če se voda v cevi pretrga, strojnika pa ni na mestu.

11. Pri manjših motornih brizgalnah, ki jih prenesemo iz toplega prostora na mraz, odnosno, če dalje časa stojijo v mrazu, se lahko pripeti, da ne bomo mogli premakniti črpalke in še posebno ne vakuum-črpalke. To izvira od tega, ker se je voda, čeravno smo jo popolnoma izpraznili, v obliki pare sesedla in zmrznila. Tedaj ne smemo uporabljati sile ali celo stavljati stroja v tek. Navadno zadostuje že, da vlijemo v brizgalno vodo skozi sesalno odprtino. Če pa to ne zaleže, moramo zamrznjene dele otajati. Pri novejših tipih, kjer je črpalka ločena od stroja s posebno sklopko, ne smemo te vključiti, kadar je črpalka zmrznjena.

12. Pri deževnem ali mrzlem vremenu je priporočljivo pri daljši uporabi prenosno motorno brizgalno (agregat) opaziti. Najenostavnejše napravimo takšen opaz, odnosno zaklon s pomočjo navadnega poljskega voza, na katerega naslonimo deske ali sneta vrata. S tem dosežemo, da prihaja v uplinjač že malo pregret zrak in tudi strojnik se bo udobneje počutil.

Seveda pa je treba izpušne pline odvajati tako, da se v zaklonu ne morejo nabirati.

Odstavki 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 in 10 veljajo le za avtomobilске, priklopne in štiriktakne prenosne motorne brizgalne.

Opomba uredništva: Motorna brizgalna je kakor majhen otrok, ki ga je treba skrbno negovati. Pri nas še sicer nimamo predpisov glede rokovanja in oskrbovanja strojev, radi tega smo, da pomoremo našim podeželskim četam, segli po gornjem članku, ki ga je napisal praktik in strokovnjak ter želimo, da ga prečitajo prav vestno vsi strojniki in se po njem ravnaajo.

To in ono

»Feuerschutz«,
julij 1936.

Službeni del.

V poklicne gasilske čete se lahko sprejmejo odslej le oni kompetenti, ki so odslužili vojaški rok.

Pri prostovoljnih gasilskih četah lahko vrše službo poveljnika člani do svojega 60. leta.

»Gasschutz und
Luftschutz«, julij
1936

Problem zaštite prebivalstva v civilni obrambi.

V prvi vrsti prihajajo v poštev kot zavetišča za civilno prebivalstvo okoliški mestni gozdovi, ki ščitijo prebivalstvo, da ga sovražnik ne opazi in nudijo dobra zavetišča ali so primerne za njih gradnjo ter ščitijo prebivalstvo pred burjami in dežjem. Imajo pa tudi svoje slabe strani. V primeru plinskega napada se dajo zelo težko očistiti strupenih plinov.

Za doseg dobre obrambne organizacije je treba že v mirni dobi tesnega sodelovanja javnih organov in gozdarjev, ki bodo morali v primeru nevarnosti skrbeti za točnost in red v zatočiščih.

Nadalje prihajajo v poštev barake in šotori. Ti ne nudijo prvovrstnega zatočišča, ako jih postavimo po gozdovih ali gozdnih obronkih ali pa tudi po pobočjih, a tu raztresene. Takšna mesta je treba izbrati in označiti že v mirni dobi. Pri izbiranju zatočišč je treba zelo natančno računati o možnosti komunikacije, oskrbe z vodo, z elektriko, izvršitvijo kanalizacije itd.

Naš vadnik

V tej številki začnemo objavljati vadnik, kakor ga je v načrtu že osvojila Jugoslovanska gasilska zveza. V vadniku bomo dosledno vpoštevali sklep osrednjega odbora gasilske zajednice Dravske banovine na seji dne 16. decembra 1936, da se uvede za slovenske gasilce vadnik, kakor ga ima naša narodna vojska, vendar s slovenskimi izrazi v poveljih. Svojo posebno važnost ima ta odločitev zajedničnega osrednjega odbora, ker bodo Slovenci tako dobili tudi vojaški vadnik v svojem narodnem jeziku. Naši fantje in možje bodo mogli ta vadnik s pridom uporabljati, da ponovijo ono, kar so se pri vojaki učili, ali da se pripravijo za vojaški stan. Slovenski gasilci bodo pa prvi pred vsemi narodnimi in raznimi nacionalnimi organizacijami s tem vadnikom uvedli popolnoma vojaške redovne vaje in vojaško poveljevanje.

Vežbanje slovenskih gasilcev se je do sedaj vršilo po zelo različnem poveljevanju. Starejši gasilci so razumeli in uporabljali še stara povelja, ki jih je že pred svetovno vojno uveljavila slovenska gasilska zveza in ki se še danes deloma uporabljajo pri slovenskih gasilskih društvih zunaj naše države. Ta povelja so bila večinoma skovanka po bivšem avstrijskem eksercurnem reglumu in niso bila na čast Slovincem in njihovem visoko razvitemu narodnemu jeziku. — Kmalu po vojni je organizator slovenskih gasilcev pok. Barle France sestavil poseben vadnik, v katerega je pa sprejel seveda mnogo izrazov in skovank, ki so bile v navadi še iz prejšnjih časov. Bil je pa Barletov vadnik prvi slovenski gasilski vadnik in so ga sprejela vsa slovenska gasilska društva z malo izjemami.

Z naglim razvojem slovenskih telovadnih organizacij so bili za redovne vaje kmalu po svetovni vojni uveljavljeni novi vadniki, ki so prišli tudi v splošno rabo. Tako je bivša telovadna organizacija »Orel« že leta 1922 izdala svoj poseben vadnik za redovne in proste vaje, ki se je takoj deloma tudi pri gasilcih vdomačil; profesorja dr. Pivko in Šaup pa sta leta 1923 izdala knjigo o telovadbi, kakor jo je učil »Sokol« in se je mnogočesa tudi iz te knjige pri gasilcih vdomačilo. Pivko-Šaupova knjiga je še danes v rabi pri slovenskih Sokolih in so se po njej v mnogih

gasilskih četah vadile in se še vadijo redovne vaje.

Že leta 1927 je pa Jugoslovanska orlovska zveza izdala nov vadnik, v katerem je prišlo do izraza načelo, da mora organizacija pri svojem delu pripravljati fante za vojaško službo. Orlov-ska zveza je v svojem novem vadniku prvič upo-rabila vojaška povelja in uvedla redovne vaje, kakor jih je imela jugoslovanska vojska, čeravno tega načela v izrazih za slovenska povelja ni po-polnoma izvedla. Razen tega je pa bil slovenski orlovski vadnik prirojen za naše razmere in ni vseboval vsega, kar ima naša vojska. Vendar je ta vadnik prodrl pri desetstisočih članih orlovske organizacije in pri njenem naraščanju in se mnogo-kje uporablja še danes. Mnogo gasilskih društev je že pred leti, ko so prihajali v njihove vrste kot člani bivši Orli, uvedlo poveljevanje po re-dovnih vajah po orlovskem vadniku, kar je pač bilo lahko zagovarjati tudi radi tega, ker so ta povelja bila večinoma po vojaškem vadniku.

Ko so v gasilska društva in čete začeli pri-stopati in so v njih tudi prišli na vodilna mesta mlajši člani, ki so odslužili svoj vojaški rok v jugoslovanski vojski, so iz svoje jugoslovanske vojaške službe prinesli s seboj in uveljavili vojaško poveljevanje. Mnogo gasilskih čet je že pred uveljavljenjem novega zakona o organizaciji ga-silstva samo od sebe uvedlo za redovne vaje vo-jajško poveljevanje in tudi način izvedbe redov-nih vaj.

Tako smo imeli leta 1933, ko je bilo sloven-sko gasilstvo reorganizirano po novem zakonu, četverno poveljevanje: po Barletovem vadniku, po sokolskih predpisih, po orlovskem vadniku in pa po vojaškem vadniku. Tudi način izvajanja redovnih vaj je bil temu primerno različen.

Vse te zmede je hotela popraviti jugoslovan-ska gasilska zveza v Beogradu, ko je pred dobrim letom sestavila prvi načrt vadnika za gasilce, ki je napravljen popolnoma po vadniku jugoslovanske vojske. Do končne uveljavitve enotnega vadnika za jugoslovansko gasilstvo pa še do danes ni prišlo in se je tako moglo zgoditi, da so hrvaški ga-silci uveljavili svoj vadnik, ki je sestavljen po bivšem hrvaškem domobranskem vadniku. V juž-nih krajih naše države je povsod v rabi vojaški vadnik za redovne vaje. Slovenci smo se morali odločiti za svoj vadnik, ki bo odgovarjal vsem

Dotična mesta je tre-ba že v mirni dobi kata-strsko označiti in dolo-čiti število prebivalcev za dotično zatočišče.

Za zgradbo barak in za teren se je treba po-brigati vsaj do začetka mobilizacije.

»Feuerverbands-zeitung«, 15. julija 1936.

Ziviljenjsko zavarovanje ob nesrečah za gasilske organizacije v provinci Brandenburg

Leta 1935. je bilo za-varovanih 3140 prosto-voljnih gasilskih čet z 80.000 člani. Število ne-sreč v letu 1935. je bilo 256.

»Gasschutz und Luftschutz«, julij 1936

Priprave za gašenje po-žarov v gasilске svrhe in za svrhe obrambe iz zraka.

V poslednjih letih se je gasilstvo tako izpol-nilo, da zasluži, da se z njim nekoliko natančne-je in bliže spoznamo.

Kot najmanjše prak-tično orodje prihaja v poštev mali voz, oprem-ljen s cevmi in potrebnimi aparati za gašenje malega požara z vodo iz hidranta. Ta voz prihaja v poštev kot rekvizit in pomočnik rajonskim do-mačim gasilskim organi-zacijam.

Kot druga možnost prihaja v poštev mala prenosljiva motorna briz-galna, ki se prevaža na prikolici avtomobilov, na katerih se nahaja do-voljna količina cevi, majhne lestvice in sani-tetski material.

Od običajne prikolice z motorko do velikega gasilskega avtomobila je le kratka razdalja. V zadnjem času se tudi v inozemstvu uporabljajo

le težki gasilski avtomobili, ki so pripravljeni za gašenje požarov in čiščenje terena, okuženega s strupenimi plini.

Industrijske ustanove imajo v največ primerih aparate za gašenje s peno, ki predvsem ustreza jo industriji.

Velike gasilske čete razpolagajo razen motorja za gašenje tudi z drugimi potrebnimi pripravami, kakor z mehaničnimi lestvami in sanitetskimi avtomobili.

»LA PREVENTION DU FEU«, julij 1936.

Gasilstvo v Turški.

Turška ima svoje dobre in slabe strani in prav tako tudi turški gasilec, ki se imenuje »Tulumbači«.

Po velikem požaru v Carigradu 1870. leta je ves svetovni tisk pisal o turškem gasilstvu kot o organizaciji polnagih ljudi, ki prinašajo majhne brizgalne na plečih na požarišče in ne delajo tam ničesar temveč pustijo vse, da zgore. To se je lahko prigodilo v stari Turški. Toda že leta 1907. se je na požarišču pokazala druga slika.

Gasilstvo je nastopilo bolj opremljeno in preskrbljeno z nekaterimi ročnimi in motornimi brizgalnicami. Bilo je tudi že uniformirano. To je bil dobro organiziran gasilski polk iz Carigrada, ki je imel nalogo, da skrbi za požarno varnost.

Tulumbači so danes gasilci malih vasi, mestec in predmestij velikih mest. Tulumbači so zelo nemarno in slabo oblečeni. To je razumljivo, če se upoštevajo okoliščine v katerih mo-

našim potrebam in ki bo tudi v polni meri odgovarjal zahtevam jugoslovanske vojske.

Ko začnemo objavljati svoj slovenski gasilski vadnik za redovne vaje, se moramo zavedati, da naše delo ni popolno, da bodo posamezni naši nedostatke in napake. Pri tako velikem delu pa brez napak ne gre in naj čitatelji gasilci nedostatke presojujejo dobrohotno ter nam pošiljajo predloge za izboljšanje.

O p o m b a : Vadnik je skoro dobeseden prevod načrta »vežbovnika«, ki ga je v načelu sprejel »Vatrogasni savez kraljevine Jugoslavije«. Mnogokrat je bilo težko najti popolnoma pravi izraz za vsak srbohrvatski izraz v načrtu vežbovnika.

Povsod tam, kjer se slovenska povelja ali slovenski izrazi v poveljih ne krijejo popolnoma s povelji jugoslovanske vojske, so pripisana tudi naša vojaška povelja. Pri izrazih smo morali posebej paziti, da izločimo tujke (marš, front itd.), kar je seveda povelja na videz popolnoma predrugačilo.

VADNIK ZA REDOVNE VAJE.

1. UVOD.

Glavna naloga gasilstva je bramba proti ognju in dejanje pomoči v vseh primernih elementarnih in drugih neizod. Gasilske edinice in vsak gasilec morajo biti za svoje dolžnosti pripravljeni in vsposobljeni. Poleg druge priprave je velike važnosti usposobljenje telesa. V glavnem se gasilci telesno usposabljaajo z redovnimi vajami (vajami v hoji in okretih). Znano je, da se z vežbanjem po poveljih doseže disciplina, ki je podlaga za obstoj vsake organizacije, posebno še gasilske. V praksi so pa redovne vaje potrebne za razne nastope.

Vežbanje se mora vršiti tako, da se zbudi dobra volja pri posamezniku in pojača njegova volja za delo s tekmovanjem tako posameznikov kakor tudi celih edinic. Pri tem je za lažji in boljši uspeh neobhodno potrebno, da se vaje vadijo postopoma od enostavnih do sestavljenih ter od vežbanja poedinca do skupnega vežbanja. Vsako prenažno vežbanje škoduje in ne ostane trajno. Zato je treba od početka zahtevati pri vežbanju točnost, natančnost in strumnost, čeravno na ško-

do hitre izvedbe, pozneje pa, ko se je prvo doseglo, tudi hitro izvedbo.

Vežbanje poedinca vstvari podlago celokupnemu vežbanju in mu je torej treba posvetiti največjo pažnjo, ker se pomanjkljivosti pozneje težko popravljajo.

Predno začne vežbanje, mora vsak gasilec znati, kaj mora napraviti in kak namen ima vežbanje. Vaditelj mora zato pripraviti gasilce za vežbanje.

Obnašanje vaditelja je velikega pomena: biti mora pripravljen, resen, pravičen in energičen ter v vsakem pogledu biti za zgled gasilcem. Kak je vaditelj, taki so tudi njegovi podrejeni, kakšen je poveljnik, taka je četa.

2. POVELJA IN ZAPOVEDI.

Povelja in zapovedi vplivajo na edinico tako, kakor so povedana. Zato je potrebno, da je starešina pri poveljevanju in izdajanju zapovedi miren, siguren in energičen po glasu in da se izogiba protislovju in naglici; tudi v najnujnejših prilikah mora, predno izda zapoved ali pove povelje, dobro premisliti. Že izdana zapoved ali povelje se mora tudi takoj izvršiti.

Praviloma je povelje ustna zapoved in se uporablja vselej, kadar je treba istočasno, hitro in neposredno nekaj storiti. Povelje je treba izgovoriti glasno in razločno, da ga čujejo in razumejo vsi oni, ki naj po njem nekaj napravijo. Jakost glasu pri poveljevanju mora odgovarjati velikosti edinice, kateri se poveljuje, tako, da vsi povelje dobro čujejo.

Povelja so dvojna: izvršna in naglasna. Po izvršnih poveljih gasilci izvršijo zapovedano delo, po naglasnem povelju višjega starešine pa nižji starešine poveljujejo izvršno povelje.

Izvršna povelja se delijo na dva dela: na *n a - p o v e d* (napovedek) in na *p o v e l e k*. Napoved se pri poveljevanju izgovarja nekoliko počasneje, posebno zadnji zlog, da se morejo gasilci pripraviti, povelek se pa izgovarja odsekano, da morejo gasilci zapovedano napraviti istočasno in enakomerno.

Naglasna povelja in napovedi izvršnih povelj bodo v tem vadniku pisane z malimi, povelki pa z debelimi črkami. Povelja so med narekovaji

rajo delati in veliko vročino, ki je popolnoma drugačna, kakor pri nas. Tudi pri nas niso gasilci, ko pridejo na pogorišče oblečeni v predpisane uniforme, kajti pomisliti je treba, da prihajajo na pogorišče direktno od dela iz polj ali delavnic. Tudi o prepirih in pretepih med tulumbači se večkrat, kakor tudi o pobjah, piše.

Nekaj časa je prešlo, kar je turško gasilstvo premenjalo vse ročne brizgalne na vozovih s prenosnimi. Vzrok temu je bila dolgoletna izkušnja, kajti brizgalne na vozovih so zelo velike in težke. Veliko pomanjkanje vode v Turški je pa bilo vzrok tej spremeni. Sedaj uporabljajo majhne prenosne brizgalne.

Velika mesta razpolagajo z dobrimi motoriziranimi pripravami, a manjša mesta uporabljajo gasilske avtomobile tudi za škropljenje mestnih ulic. Takšne avtomobile najdemo tudi v velikih mestih, ki so pa gasilstvu le v rezervi.

Mnoga mesta izvzemši Carigrada in Ankare imajo celo po dve ali več avtobrizgalne, toda vse se ne morejo uporabiti istočasno, ker morajo nekatere privržati vodo.

Gasilci imajo svojega poveljnika, ki je po poklicu mehanik, učitelj, poštar ali kakšen drug civilist. Moštvo šteje šest do osem gasilcev. Vsako moštvo ima svojega starešino. Gasilci nosijo šleme.

Glede gasilske taktike se more reči tole: gasilci napadajo požar vedno iz daljave, kajti turške hiše so pravecati gradovi iz papirja. Pri požaru se nahajajo gasilci s poveljnikom v dostojni raz-

dalji od požara. Reševanje hiš v takšnem slučaju je iluzorno in nemogoče.

V krajih pa, kjer imajo dovolj vode, delajo gasilci zelo požrtovalno, tam pa, kjer vode ni, skrbijo samo za lokaliziranje požara in reševanje stvari iz gorečih objektov.

»Feuerpolizei« VII. 1936

Novi madžarski gasilski zakon.

Nov zakon, ki je stopil v polnomočje 1. julija t. l., predvideva poddržavljenje vseh gasilskih inspektoratov. Na čelu gasilstva se nahaja vrhovni državni inspektor, ki je tudi voditelj madžarskega gasilstva. Madžarska se deli na sedem »okrugov« s sedežem pri vojaških komandah. Organizira se 27 komitatskih inspektoratov, 146 sreskih in 44 mestnih. Večja mesta so dolžna imeti poklicno gasilsko četo, a najmanj na vsakih 2000 prebivalcev po enega plačanega gasilca, v industrijskih centrih pa na vsakih 1500 prebivalcev po enega plačanega gasilca, v industrijskih centrih pa na vsakih 1500 prebivalcev. Komandant poklicne gasilske čete je lahko samo inženjer.

Vsako naselje, ki ima najmanj 700 prebivalcev, mora imeti svojo motorno brizgalno.

Na podlagi tega zakona bo država razdelila med ekonomsko slabe čete 500 komadov motornih brizgaln za polovično ceno.

Ob sovražnem zračnem napadu preide gasilstvo pod vojaško komando. Preizkusna doba za oficirje in gasilce se mora striktno vzdrževati.

(».....«), v izvršnem povelju pa loči napoved pomišljaj od povelja.

Kadar gasilci ne izvršijo povelja točno, kakor je bilo povedano, poveljuje starešina: »N a z a j« (voj. »Ostav«) in gasilci se postavijo v isti stav, v katerem so bili prej. Po vsakem takem povelju je treba pojasniti, zakaj se je to povelje uporabilo in zakaj se prejšnje povelje ponavlja.

Zapoved se izda neposredno ali posredno preko tajnika (adjutanta) ali po glasniku, kadar ni mogoče uporabiti povelja. Zapoved mora biti kratka in jasna, točna in popolna, da točno pove, kdaj in kako je treba nekaj storiti.

Mlajši mora dobljeno zapoved ponoviti pred onim, od katerega jo je dobil. Tajniki (adjutanti) in glasniki (ordonanci) morajo potem, ko so zapoved oddali in se vrnili, zapoved ponoviti pred predpostavljenim, od katerega so jo dobili.

I. VAJE ZA POSAMEZNIKE.

Splošna navodila.

1. Vaje za posameznike so temelj celokupnega vežbanja ter jih je treba radi tega vaditi zelo skrbno, točno in popolno, s potrebno strumnostjo in brez naglice.

Dobro izvršeno vežbanje posameznikov omogoča pravilno in složno delo cele edinice. Nedostatki pri vežbanju poedincev se pozneje pri skupnem vežbanju zelo težko popravijo, največkrat jih pa sploh ni mogoče popraviti. Od začetka je treba pri vežbanju zahtevati točnost, natančnost in strumnost, hitrost se bo dosegla pri poznejšem ponavljanju.

2. V svrhu lažjega razumevanja in pravičnega ter natančnega izvrševanja posameznih vaj naj vežbatelj sestavljene vaje deli na toliko delov, kolikor jih vaja ima. Prvi del se izvrši na povelj, ostali pa po redu na povelje »dva«, »tri« itd.

3. Ko so se gasilci že navadili napraviti vsak del vaje po poveljevanju (štetju), jih naj vežbatelj vadi, da izvršujejo vaje »nerazdeljeno«, to se pravi, da za posamezne dele ni več posebnih povelj, ampak se cela vaja izvrši po izvršnem povelju, ki je za njo predpisano.

(Dalje sledi)

VESTNIK OBRAMBE

PRED NAPADI IZ ZRAKA

IZDAJA BANOVINSKI ODBOR ZA ZAŠČITO CIVILNEGA PREBIVALSTVA
PRED SOVRAŽNIMI NAPADI IZ ZRAKA V LJUBLJANI

Urednik: Bedrač Janko, tajnik propagandne komisije

Uvodna beseda

Da bi se tudi pri nas v Sloveniji naše ljudstvo zavarovalo pred nevarnostmi bodočih vojn, ki morda ne bodo tudi nam prizanesle, je potrebno, da se vprašanju zaščite prebivalstva pred napadi iz zraka posveti vsa pozornost. Imamo sicer pri nas že organizacije, ki se s tem vprašanjem že pečajo, vendar pa je treba delo teh organizacij pospešiti in enotno usmeriti. V prvi vrsti je treba doseči tesnejše sodelovanje banovinskega odbora za zaščito prebivalstva pred sovražnimi napadi iz zraka s krajevnimi odbori, ki so ustanovljeni v mestih in v drugih občinah na deželi. Zato se je pokazala nujna potreba po strokovnem glasilu zaščite. Ker so zaenkrat naša sredstva še skromna in nam ne dopuščajo izdajanja samostalnega glasila, nam je Gasilska zajednica odstopila za naš namen štiri strani v svojem glasilu »Gasilcu«. Odslej bo »Gasilec« imel v vsaki številki oddelek o obrambi pred napadi iz zraka pod naslovom »Vestnik obrambe«.

Vestnik bo vseboval v prvi vrsti primerna navodila mestnim odborom za njihovo bodoče delo. Zadnje vaje pri obrambi letalskih napadov iz zraka so namreč ponekod pokazale, da je treba izpopolniti še mnoge vrzeli in tudi zamujeno dohiteti. Nadalje bo »Vestnik« sproti obveščal o stanju organizacije v drugih državah ter bo prinašal novosti v razvoju obrambnih sredstev pred napadi iz zraka. Razumljivo je, da »Vestnik« vsled skromnega obsega ne ustreza popolnoma svojemu namenu ter se bo moral obseg povečati, ko bodo sredstva to dopuščala.

Splošno o organizaciji obrambe pred napadi iz zraka

Sedanji kritični mednarodni položaj je povzročil med narodi blazno oboroževalno tekmo. Predvsem povsod izdajajo ogromne vsote za kvalitno izboljšanje in povečanje zračnega brodogoja. V zvezi s tem je umevno, da so vse države prisiljene storiti vse potrebno za zaščito svojega ozemlja pred napadi iz zraka.

Organizacija obrambe pred napadi iz zraka je dvojna: aktivna in pasivna.

Aktivna obramba je izključno v rokah vojaštva. Sredstva aktivne obrambe so vojna letala, protiletalski topovi, strojnice itd. Aktivna obramba pa ne bo mogla vedno onemogočiti napadov sovražnih letal na zaledje. Zato je namen pasivne obrambe, da onemogoči učinkovitost napadalčevih akcij in da se preprečijo ali vsaj zmanjšajo njihove posledice. Pri tem pa morajo sodelovati vsi prebivalci.

V območje pasivne obrambe spadajo: pouk in organizacija civilnega

prebivalstva, graditev zatočišč, maskiranje važnih objektov in organizacija specialnih oddelkov, kakor sanitetnih, kemičnih i. dr.

Povsod se intenzivno dela na pasivni obrambi in skoraj v vseh državah je urejeno vprašanje zaščite prebivalstva pred napadi iz zraka s posebnimi zakoni.

Aktivnost drugod

Anglija.

V sedanjem proračunskem letu je odobrenih 500.000 funtov (okoli 120.000.000 Din) za pasivno obrambo, in sicer 390.000 funtov za maske prebivalstvu, 51.000 za pouk itd. Maja 1935 je vojni minister v debati v poslanski zbornici izjavil, da so dani pogoji za izdelavo dobre maske po izredno nizki ceni 1'5 do 2'5 šilingov, t. j. 18 do 30 Din.

Francija.

Leta 1935 je vlada podelila nekaterim občinam 5.000.000 frankov podpor za organizacijo pasivne obrambe. Pariška občina je sama izdala v ta namen 100.000.000 frankov (230.000.000 Din). Vse občine obmejnih pokrajin so baje preskrbljene z dovoljnim številom mask.

Italija.

Intenzivno se dela na propagandi in pouku. Vojna industrija se seli na jug. Rim bo v kratkem dobil več zatočišč, in sicer na obronkih Aventina, Monte Mario in drugod. Tudi vatikanska država je v tem oziru aktivna. Izgotovljeno je zatočišče iz armeranega betona.

Nemčija.

V Reichsluftschutzbundu je organiziranih okrog 7 milijonov članov. Prebivalstvo razpolaga s podrobnimi in natančnimi navodili za vse potrebne ukrepe v primeru napada. Pogosto se vrše vaje, pri katerih je sodelovanje prebivalstva obvezno. Imajo tudi več odličnih šol za pasivno obrambo.

Poljska.

Na Poljskem je privatna iniciativa zelo živahna in je dosegla lepe rezultate. Znana LOPP (Poljska liga za zračno in plinsko zaščito) ima 1.250.000 članov. Močno se zavzema za pasivno obrambo, posveča pa vso pažnjo tudi aktivni obrambi. 50% letnih dohodkov (okoli 5.250.000 zlotov, t. j. čez 42 milijonov Din) uporabi za aktivno obrambo. Vojaštvu je poklonila dosedaj že 105 letal!

Švica.

Za pasivno obrambo je v sedanjem proračunu predvidenih 11 milijonov frankov, t. j. 110 milijonov dinarjev, kar je za državo, ki ima samo dobre štiri milijone prebivalcev, znatna vsota.

Čehoslovaška.

Pred kratkim so morali po mestih po policijski odredbi očistiti vsa podstrešja od razne šare. Država je izdala zakon o pasivni obrambi, ki smotreno ureja vsa vprašanja zaščite. Občine pa so prejele sledečo naredbo:

1. izvežbati morajo svoje gasilce v pasivni obrambi;
2. povečati morajo število pomožnih gasilcev;
3. postaviti morajo sanitetne in razkuževalne oddelke, ki bodo nudili pomoč poškodovancem in ki bodo vršili razkuževanje terena;
4. ustanoviti morajo mestno službo za alarm;
5. preskrbeti morajo za vso omenjeno osebje maske in potrebne aparate.

Rusija.

Organizacija pasivne obrambe je na višku. Poverjena je »Osoaviahi-mu«, ki šteje 13 milijonov članov. Šef je sam predsednik sveta narodnih komisarjev. V vsakem mestu se vršijo stalni tečajji. Tudi univerze imajo posebne tečaje. Veliko število bolnišnic in industrij so zadnje čase zgradili pod zemljo.

Bolgarija.

Dne 28. julija 1936 je bil objavljen zakon o zaščiti prebivalstva pred napadi iz zraka. Ta zakon predvideva za vse državljane praktičen in teoretičen pouk o zaščiti pred napadi iz zraka in znaša letno 50 ur. Za vse moške od 20. do 50. leta predpisuje zakon še dvodnevno obvezno delo (kuluk) za gradnjo javnih zatočišč itd.

Ogrska.

Vojno ministrstvo je izdalo pravilnik k zakonu o zaščiti pred napadi iz zraka, ki je izšel leta 1935.

Kratek pregled dela banovinskega odbora v minulem letu

Lansko leto se je dogradila »plinska soba«. Prav za prav je to solidna pritlična betonska stavba na dvorišču realke v Vegovi ulici v Ljubljani, ki ima dva oddelka. Po izjavi strokovnjakov je naša plinska soba ena najmodernejših. Upravništvo je poverjeno našemu učenjaku rektorju univerze dr. Samcu, poslovodja pa je agilni ing. Mandrino, asistent tehnične fakultete.

Za kritje stroškov za plinsko sobo sta prispevali kraljevska banska uprava in ljubljanska mestna občina.

Plinska soba je namenjena raziskovanju bojnih strupov, služi pa tudi odlično za pouk pri raznih tečajjih. Dosedaj so se vršili tečajji o pasivni obrambi za žensko osebje kraljevske banske uprave. Nekatere udeleženke so bile pri zadnjih jesenskih vajah o obrambi pred napadi iz zraka uvrščene v kemične oddelke ljubljanskega mestnega odbora. Vršil pa se je tudi že tečaj za šolske sestre in v kratkem se bodo pozvali v poseben tečaj bodoči sreski instruktorji.

Tudi propagandi je banovinski odbor posvetil vso pažnjo, zato se je ustanovila pri prosvetnem oddelku kraljevske banske uprave propagandna komisija, ki je prevzela deloma tudi organizatorno delo.

Po navodilih propagandne komisije je izdelal slikar Bambič osnutek kombiniranega propagandnega in poučnega plakata. Plakati so se tiskali v Jugoslovanski tiskarni v Ljubljani in se bodo v najkrajšem času doposlali šolam, občinam, odborom Rdečega križa, gasilskim četam itd.

Plakat je izdelan v treh variantah:

1. kombinirani plakat, t. j. poučen in propaganden letak z navodili o ravnanju prebivalstva — v velikosti 208×96 cm;
2. poučni plakat z navodili, v velikosti 153×96 cm in
3. propagandni plakat brez navodil — v velikosti 53×96 cm.

Propagandni plakat je štiribarven, poučni pa vsebuje sedem enobarvnih slik (v sepiji).

Če pregledamo tuji propagandni material, moramo priznati, da je naš plakat eden najbolj uspešnih, saj s svojo vsebino popolnoma nadomešča celo serijo inozemskih plakatov.

Nadalje pripravlja propagandna komisija izdajo prve obširne strokovne slovenske knjige, ki bo služila tudi pri pouku o zaščiti pred napadi iz zraka na narodnih in srednjih šolah (v raznih državah je že uveden kot obvezen učni predmet).

V avgustu minulega leta je mestni odbor v Mariboru priredil v okviru »Mariborskega tedna« uspelo razstavo o obrambi pred napadom iz zraka; pri organizaciji razstave je sodeloval tudi tajnik propagandne komisije.

Pri tehničnem oddelku kraljevske banske uprave posluje tehnična komisija banovinskega odbora. Tehnični komisiji so poverjena dela v proučevanju in projektiranju zatočišč ter vsa ostala tehnična služba. Tudi tukaj so vidni uspehi dela v minulem letu.

Po načrtih tehnične komisije je zgrajeno zatočišče v novem poslopju realne gimnazije za Bežigradom. Komisija je projektirala tudi zatočišča za univerzitetno knjižnico in šolsko polikliniko v Ljubljani.

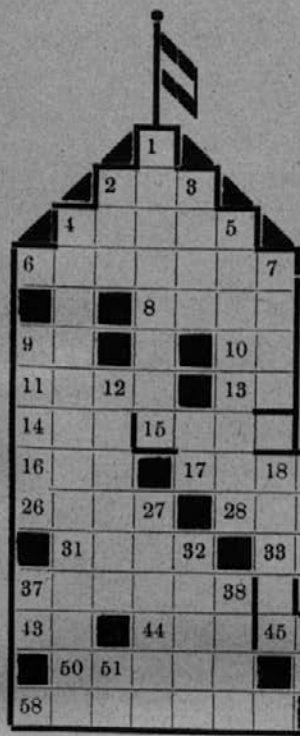
Tozadevna gradbena dela so že v teku.

Prispevki zavarovalnih družb za gasilstvo

Ministrstvo za telesno vzgojo naroda je s svojim odlokom O. br. 7053 sporočilo »Gasilski zvezi« končni obračun o vplačanih $4\frac{1}{2}\%$ prispevkih zavarovalnih družb za čas od 1. januarja do 31. decembra 1934.

Redna številka	Naziv gasilskih fondov	Plačana premija		Plačan $4\frac{1}{2}\%$ gasilski prispevek	
		Din	p	Din	p
1	Dunavska banovina	19 291.258	30	868.106	32
2	Moravska banovina	2.268.529	02	102.083	83
3	Savska banovina	30.612.733	64	1.377.573	01
4	Primorska banovina	4.340.596	56	195.326	84
5	Drinska banovina	5.041.407	84	226.863	35
6	Vardarska banovina	3.203.570	59	144.160	67
7	Vrbska banovina	2.812.328	58	126.554	77
8	Zetska banovina	1.558.757	24	70.144	07
9	Dravska banovina	28.109.625	93	1 264.933	16
10	Uprava mesta Beograd	8.163.025	69	367.336	15

NAGRADNA KRIŽANKA »GASILSKI DOM.«

Prinašamo križanko, ki naj jo čitatelji rešijo in rešitev pošljejo do 1. februarja t. l. upravi našega lista ali pa Gasilski zajednici Dravske banovine v Ljubljani. Pravilne rešitve bodo izžrebane. Izžrebani dobi kot nagrado vseh letošnjih dvanajst številčk našega lista brezplačno.

V primeru, da bi bilo za križanko dosti zanimanja med članstvom, bomo pri našli križanke tudi v priložnih številkah.

Besede pomenijo:

Vodoravno: 2. alarmni pripomoček, 4. izumrla žival (debelokožec), 6. naše geslo, 8. letni čas (množina), 9. oblika pomožnega glagola, 10. začetnici imena in priimka slovenskega pisatelja, 11. italijanska reka, 15. z, s (srbohrv.), 14. ime kralja zamorskega plemena, 15. del človeškega telesa, 16. športni klub (kratica), 17. nauk o načinu borbe, 22. elektrotehnična enota, 24. predlog, 26. športni klub (znači tudi »polet«), 28. elektrotehnična enota, 29. del brizgalne, 30. gasilno sredstvo, 31. sličen, podoben, 33. pritrdilnica, 34. igralna karta, 35. resnica, zapoved (cerkveni izraz), 37. moško krstno ime, 39. gasilski pribor ali del lestve, 40. kemijski znak za železu sorodno kovino, 41. gasilska ustanova, 43. okrajšavi za »svetie« (tujka), 44. moško krstno ime, 45. okrajšano moško krstno ime, 46. podjetje, ki ima industrijsko gasilsko četo (začetne črke), 48. pesnitev, 50. plin, 52. vzklik, 53. isto kot pod 24, 55. gasilno orodje, 58. pripadnik v naši banovini najmočnejše človekoljubne organizacije, 59. sledi po prijavi požara, 60. členica, 61. nikalnica.

Navpično: 1. naš pozdrav, 2. otok v Jadranskem morju (namesto »b« piši »p«), 3. surovina za vrsto gasilskih cevi, 4. gasilsko orodje v večjih mestih, 5. pokrovitelj naše organizacije, 7. matična gasilska ustanova, 9. znan gasilski delavec (umrl), 12. zamisel (bolj v slabem smislu), 18. priimek poslovalca zajednice, 19. drug izraz za »pritisek«, 20. evropska država, 21. za gorenje neobhodno potrebno, 22. priimek praškega, berlinskega in bivšega dunajskega požarnega ravatelja ter nemškega skladatelja, 23. pri delu z brizgalnami mnogokrat rabljena kratica, 24. nikalnica, 25. žensko krstno ime, 27. vrsta reševalne službe (krajevno), 29. oblika pomožnega glagola, 32. kemijski izraz za snov, ki se izvaja iz »keton-a«, 35. dnevni zaslužek, 36. prva in zadnja črka abecede, 37. dve črki, ki ju piše Nemec kot eno, 38. del telesa (množina), 42. se razvija pri gorenju, 47. darilo, 49. elektrotehnični in matematični izraz, 51. del motorne brizgalne, 54. ploskovna mera, 56. pogojna členica, 57. oziralni zaimek.

